

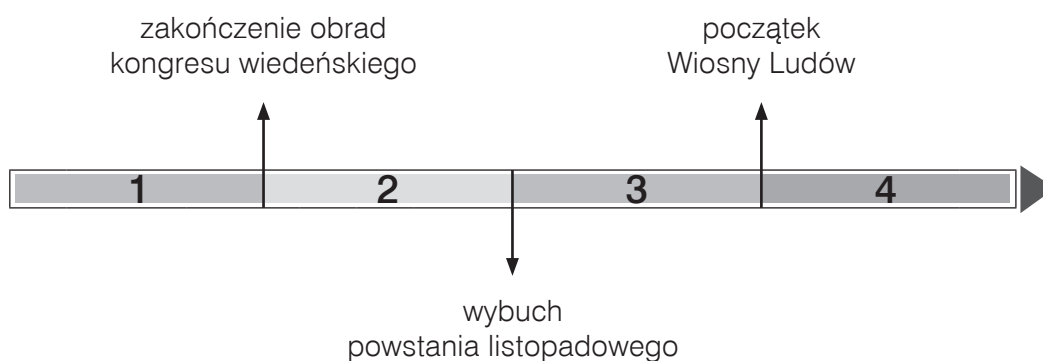
HISTORIA

.....

Test składa się z 16 zadań. W zadaniach 1.–4., 6.–9., 11.–15. wybierz poprawną odpowiedź i zaznacz ją znakiem X. Jeśli się pomylisz, otocz kółkiem błędnie zaznaczoną odpowiedź i zaznacz właściwą. Odpowiedzi do zadań 5., 10., 16. zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

Zadanie 1. (0–1)

Przyjrzyj się taśmie chronologicznej i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Car Rosji Aleksander I Romanow panował w Królestwie Polskim w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 2. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Ponowne przyłączenie Krakowa do habsburskiej Galicji skończyło trwający ponad trzydzieści lat okres funkcjonowania miasta jako osobnego państwa pod zwierzchnictwem wszystkich trzech zaborców. Decyzja o utworzeniu Wolnego Miasta Krakowa zapadła na kongresie wiedeńskim. Miasto otrzymało wówczas odrębne władze i stało się ważnym ośrodkiem polskiego życia narodowego. W tym okresie ze Szwajcarii sprowadzono do Krakowa trumnę z ciałem Tadeusza Kościuszki. Jego uroczysty pogrzeb odbył się na Wawelu. Upadek powstania krakowskiego przyczynił się do zniesienia odrębności politycznej miasta. Pełną władzę nad Krakowem odzyskała dynastia panująca w Wiedniu.

Wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę spośród A–D.

- A. wybuch powstania narodowego w Krakowie
- B. pogrzeb Tadeusza Kościuszki w Krakowie
- C. ponowne włączenie Krakowa do Austrii
- D. utworzenie Wolnego Miasta Krakowa

I.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
II.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

Zadanie 3. (0–1)

Przyjrzyj się mapie i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A. bitwa pod Iganiami → obrona Warszawy → bitwa pod Ostrołęką.
- B. obrona Warszawy → bitwa pod Iganiami → bitwa pod Ostrołęką.
- C. bitwa pod Iganiami → bitwa pod Ostrołęką → obrona Warszawy.
- D. bitwa pod Ostrołęką → obrona Warszawy → bitwa pod Iganiami.

Zadanie 4. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W Królestwie Polskim obowiązywał [...] przymusowy pobór do wojska rosyjskiego. Odbывał się on zwyczajowo na drodze losowania. [...] [Tym razem] było jednak inaczej. Imienne listy układali syn Wielopolskiego Zygmunt i szef policji Siergiej Muchanow. [...] Brankę przeprowadzono w nocy z 14 na 15 stycznia [...] i w jej efekcie w Cytadeli uwięziono ok. 1,8 tys. osób. Wśród schwytanych było bardzo wielu przypadkowych ludzi, tylko kilkuset członków organizacji spiskowych, a co najważniejsze: nikt spośród ich kierownictwa. Brankę kontynuowano przez następne dni.

Źródło: W. Prządka, *Branka*, stycziowe.dziennikipowstania.pl [dostęp: 1.12.2019].

W tym samym roku, w którym rozgrywały się wydarzenia przedstawione w tekście,

- A. car wydał dokument uwłaszczający chłopów w Królestwie Polskim.
- B. sąd carski skazał na śmierć dyktatora powstania Romualda Traugutta.
- C. władze rosyjskie ogłosiły wprowadzenie stanu wojennego w Królestwie Polskim.
- D. Tymczasowy Rząd Narodowy ogłosił manifest wzywający do walki przeciw Rosji.

Zadanie 5. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Komitet Centralny jako Tymczasowy Rząd Narodowy

W pierwszym zaraz dniu jawnego wystąpienia, w pierwszej chwili rozpoczęcia świętej walki, Komitet Centralny Narodowy ogłasza wszystkim synów Polski, bez różnicy wiary i rodu, pochodzenia i stanu, wolnymi i równymi obywatelami kraju. Ziemia, którą lud rolniczy posiadał dotąd na prawach czynszu lub pańszczyzny, staje się od tej chwili bezwarunkową jego własnością, dziedzictwem wieczystym, właściciele poszkodowani wynagrodzeni będą z ogólnych funduszy państwa. [...] Do broni więc, Narodzie Polski, Litwy i Rusi, do broni! bo godzina wspólnego wyzwolenia już wybiła, stary miecz nasz wydobyty, święty sztandar Orła, Pogoni i Archaniola rozwinięty.

Źródło: A. Giller, *Historia powstania narodu polskiego w latach 1861–1864*, t. 1, Paryż 1867, s. 313.

Wyjaśnij, jakie zmiany w sytuacji chłopów Królestwa Polskiego zapowiadał Tymczasowy Rząd Narodowy. Następnie określ, odwołując się do tekstu, jaki był cel ogłoszonej decyzji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

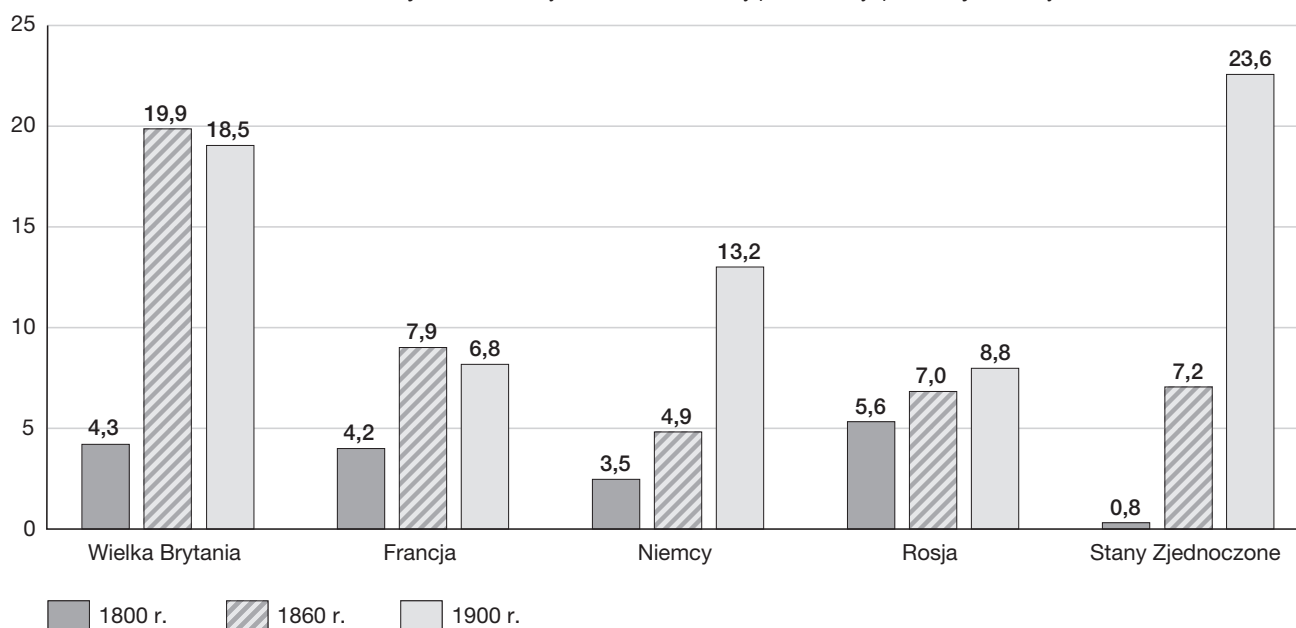
Zadanie 6. (0–1)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się wykresowi i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W wiek XIX Niemcy wchodziły jako kraj biedny, do tego rozbity politycznie i zacofany gospodarczo. Kraje niemieckie były ostatnie spośród czołówki państw, w których nastąpiła wczesna industrializacja. Solidne fundamenty początkowej fazy uprzemysłowienia wpłynęły jednak na dalszy rozwój gospodarczy i sprawiły, że już w końcu wieku XIX politycznie zjednoczone Niemcy stały się jednym z czołowych mocarstw gospodarczych.

Źródło: J. Myszczyński, *Koleje żelazne, jako istotny element procesu wstępnej industrializacji państw niemieckich*, Czasopismo Naukowe „Kultura i Historia”, [w:] www.kulturaihistoria.umcs.lublin.pl [dostęp: 18.02.2020].

Procentowy udział krajów w światowej produkcji przemysłowej

Informacje w tekście i na wykresie wskazują, że

- A. u progu XIX wieku Niemcy były najstabilniej uprzemysłowionym krajem świata.
- B. w II połowie XIX wieku produkcja przemysłowa Niemiec stopniowo malała.
- C. w XIX wieku nastąpił znaczący wzrost produkcji przemysłowej w Niemczech.
- D. w końcu XIX wieku Niemcy stały się największą potęgą przemysłową Europy.

Zadanie 7. (0–2)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się mapie i wykonaj polecenie.

Rywalizacja gospodarcza między Prusami a Rosją doprowadziła w 1823 roku do wojny celnej. Królestwo Polskie, które najwięcej na niej traciło, musiało poszukać drogi wodnej z Wisły do Bałtyku z ominięciem dolnego biegu Wisły oraz Pomorza. Dlatego 27 lipca 1824 roku car Aleksander I Pawłowicz zatwierdził projekt budowy Kanału Augustowskiego, mającego poprzez Nettę, Jeziora Augustowskie, Czarną Hańczę oraz Pieczówkę połączyć Wisłę z Niemnem, a przez Niemen [oraz Dubiszę i Windawę] – z Bałtykiem. [...] Budowę Kanału Augustowskiego rozpoczęto w 1825 roku pod kierownictwem ppłk. Ignacego Prądzyńskiego. Autorem projektu był ówczesny minister skarbu, Franciszek Ksawery książę Drucki-Lubecki [...]. Budowa kanału była jedną z największych inwestycji Królestwa Polskiego.

Źródło: tpplew, Zatwierdzenie przez Aleksandra I projektu budowy Kanału Augustowskiego, muzhp.pl [dostęp: 18.02.2020].

● porty rzeczne
 — granice państw
 - - - granice inne

Objaśnienia:
 J. Białe A. — Jezioro Białe Augustowskie
 K. A. — Kanał Augustowski

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

I.	Od 1815 roku ujście Wisły, jedynej rzeki umożliwiającej masowy transport na terenie Królestwa Polskiego, było pod władzą Prus.	P	F
II.	Kanał Augustowski miał umożliwić eksport towarów z Królestwa Polskiego przez Morze Bałtyckie z ominięciem dolnego biegu Wisły.	P	F

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Bunt kolonistów przeciwko rządowi Wielkiej Brytanii doprowadził do powstania Stanów Zjednoczonych, ale nie rozwiązał problemu niewolnictwa. W przeciwieństwie do uprzemysłowionej Północy w rolniczych stanach południowych na wielkich plantacjach wykorzystywano pracę niewolników. Przyczyniło się to do wybuchu wojny secesyjnej, podczas której prezydent Abraham Lincoln ogłosił zniesienie niewolnictwa w stanach Południa. Konflikt zakończył się klęską zbuntowanych konfederatów, po której w 1865 r. wprowadzono w życie 13. poprawkę do Konstytucji USA, znoszącą niewolnictwo na terytorium całego państwa.

Wprowadzenie 13. poprawki do Konstytucji USA było konsekwencją

- A. zrzucenia przez kolonistów dominacji brytyjskiej.
- B. zwycięstwa stanów północnych w wojnie secesyjnej.
- C. rozwoju europejskiej kolonizacji na terenie Ameryki Północnej.
- D. dążeń zbuntowanych konfederatów z Południa.

Zadanie 9. (0–1)

Przyjrzyj się mapie i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

—	granice państw w 1858 r.
■	obszary Królestwa Sardynii w 1858 r.
■	obszary włączone do Królestwa Sardynii w 1859 r.
➔	marsz „tysiąca czerwonych koszul” w 1860 r.
■	obszary włączone do Królestwa Sardynii do końca 1860 r. (po marszu „tysiąca czerwonych koszul”)
▨	obszary włączone do Królestwa Włoch w 1866 r.
▨	obszary włączone do Królestwa Włoch w 1870 r.
—	granica Królestwa Włoch w 1870 r.

Z sytuacji przedstawionej na mapie wynika, że w chwili wyruszenia wyprawy „tysiąca czerwonych koszul”

- Królestwo Obojga Sycylii sięgało po rzekę Tyber.
- Wenecja pozostawała we władaniu króla Sardynii.
- Państwo Kościelne graniczyło z Austrią.
- Rzym był stolicą Królestwa Włoch.

Zadanie 10. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

Od początku powstania Królestwa Kongresowego rozciągała się nad nim władza imperatora potężnej Rosji. W 1830 roku był nim Mikołaj I, który pełnił konstytucyjny urząd króla, jednak jego nieoficjalne możliwości działania były o wiele szersze. Nieformalnie zwierzchnictwo nad Królestwem i ziemiami zabranymi pełnił starszy brat cara, wielki książę Konstanty. Wyeliminowano [...] [z rzadko zwoływanego Sejmu Królestwa Polskiego] opozycję w postaci grupy kaliszczan. Postanowienia konstytucji były łamane z aprobatą przywykłego do samowładztwa w Rosji cara. Z drugiej strony istniała wspomniana już opozycja, która odnosiła pewne sukcesy.

Źródło: *Wybuch Powstania Listopadowego*, z Michałem Zarychtą rozmawia Adam Tycner, muzhp.pl [dostęp: 1.12.2019].

Car w odwet za powstanie odebrał Królestwu konstytucję i nadał [...] tzw. Statut Organiczny, likwidując sejm. [...] wprowadził w Królestwie, trwający ponad 20 lat, stan wyjątkowy. [...] Warszawa musiała z własnych funduszy zbudować, mającą pilnować [...] prawomyślności [Polaków], cytadelę. Żołnierzy Królestwa wcielono do wojska rosyjskiego, tysiące szlachty z terenów wschodnich, także opanowanych powstaniem (Litwa, Wołyń, Podole), car przesiedlił do innych guberni, skonfiskowano wiele majątków (około 1/10 ogólnej liczby), likwidowano polskie instytucje naukowe i oświatowe z Uniwersytetem Warszawskim na czele, zamiast województw wprowadzono na wzór rosyjski gubernie. Na setki osób, w tym na Adama Czartoryskiego, wydano zaoczny wyrok śmierci. [...] Emigracja polska [...] licząca kilkadziesiąt tysięcy osób, nazwana Wielką Emigracją, jako iż skupiała elitę polityczną i intelektualną Polski, osiadła głównie we Francji.

Źródło: J. Topolski, *Historia Polski*, Warszawa–Kraków 1993, s. 227–228.

Podaj przyczynę i skutek wybuchu powstania listopadowego. Odwołaj się do zamieszczonych tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W działającej w państwie rosyjskim PPS, w której do czołowych przywódców zaliczali się Kazimierz Kelles-Krauz, Józef Piłsudski i Leon Wasilewski, rewolucja 1905 r. doprowadziła do różnic w programie i praktycznej działalności. Zwolennicy koncepcji, której czołowym reprezentantem był Piłsudski, dostrzegali w wydarzeniach szansę na realizację dążeń niepodległościowych i oprócz strajków czy manifestacji podejmowali akcje zbrojne, zamachy, ataki na urzędy rosyjskie [...] w celu zdobycia pieniędzy potrzebnych na działalność. Inną koncepcję mieli działacze PPS liczący na wspólne zwycięstwo rosyjskich i polskich socjalistów poprzez rozwijanie masowego robotniczego ruchu rewolucyjnego. Zbliżało to ich do SDKPiL.

Źródło: J. Holzer, *Socjaliści*, muzhp.pl [dostęp: 1.12.2019].

Do rozłamu w Polskiej Partii Socjalistycznej doszło, ponieważ socjaliści skupieni wokół Józefa Piłsudskiego dążyli do

- A. rozwinięcia masowego ruchu rewolucyjnego.
- B. odbudowy niezależnego państwa polskiego.
- C. podjęcia współpracy z władzami rosyjskimi.
- D. prowadzenia walki za pomocą legalnych środków.

Zadanie 12. (0–1)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Manifest [Tymczasowego] Rządu Narodowego

Godzina powstania wybiła. Cała rozszarpana Polska dźwiga się i zrasta. [...] Jest nas dwadzieścia milionów, powstańmy razem, jak mąż jeden, a potęgi naszej żadna nie przemoże siła, będzie nam wolność, jakiej dotąd nie było na ziemi; wywalczymy sobie skład społeczeństwa, w którym każdy podług zasług i zdolności z dóbr ziemskich będzie mógł użytkować, [...] w którym ziemia, dzisiaj przez włościan warunkowo tylko posiadana, stanie się bezwarunkową ich posiadłością, ustaną czynsze, pańszczyzny i wszelkie tym podobne należytości bez żadnego wynagrodzenia [...].

Źródło: *Wiek XIX w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, PWN, Warszawa 1998, s. 219.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

W przytoczonym tekście zapowiedziano

A.	uwłaszczenie chłopów,	ponieważ twórcy manifestu obiecywali	1.	utrzymanie dóbr ziemskich w rękach szlachty.
			2.	nadanie chłopom użytkowanej ziemi na własność.
B.	nacjonalizację ziemi,		3.	przejęcie własności gruntów przez państwo polskie.

Zadanie 13. (0–2)

Przeczytaj tekst i uzupełnij zdanie. Zaznacz A albo B oraz C albo D.

W II połowie XIX wieku zaangażował się w działalność polityczną na terenie Królestwa Polskiego. Był zwolennikiem ugody pomiędzy caratem a polskim społeczeństwem, które domagało się przywrócenia praw konstytucyjnych. Jego dziełem był nadzwyczajny pobór do rosyjskiego wojska, który miał rozbić struktury konspiracyjne. Nie zdołał jednak stłumić zarzewia narodowego buntu.

Przytoczony tekst odnosi się do **A/B**, o czym świadczy informacja o jego **C/D**.

- I. **A.** Aleksandra Wielopolskiego
B. Romualda Traugutta
- II. **C.** wrogim stosunku do konspiracji rozwijającej się na ziemiach polskich
D. zaangażowaniu w przygotowania do wybuchu powstania narodowego

Zadanie 14. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W XIX wieku światowe mocarstwa prowadziły wzmożoną politykę kolonialną. Rozszerzając zamorskie posiadłości oraz strefę wpływów gospodarczych, liczyły na zdobycie nowych rynków zbytu dla swoich towarów, które dzięki rewolucji przemysłowej były produkowane na masową skalę. Ponadto kolonie stanowiły dla metropolii źródło surowców potrzebnych do rozwoju przemysłu oraz taniej lub darmowej siły roboczej. Kolonializm był podstawą gospodarki m.in. Wielkiej Brytanii i Francji. W drugiej połowie wieku do wyścigu o dostęp do kolonialnych bogactw Afryki i Azji przystąpiły również Niemcy i Włochy, a także państwa pozaeuropejskie – Stany Zjednoczone i Japonia.

Kolonializm w XIX wieku polegał na

- A.** prowadzeniu wymiany handlowej korzystnej dla światowych mocarstw i krajów kolonizowanych.
B. podporządkowywaniu obszarów zamorskich i czerpaniu z nich zysków przez światowe mocarstwa.
C. tworzeniu bezstronnych organizacji międzynarodowych regulujących światową gospodarkę.
D. przenoszeniu zakładów przemysłowych z metropolii do krajów bogatych w surowce.

Zadanie 15. (0–3)

Przyjrzyj się mapie, przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenia zdań.

Sytuacja zmieniła się [...], gdy sprzymierzeni wkroczyli do Paryża, a Napoleon został zesłany na wyspę Elbę. Aleksander miał teraz rozwiązane ręce wobec innych mocarstw i odsonił publicznie swą *ulubioną ideę* – połączenia pod swym berłem wszystkich ziem polskich. [...] Rosyjskie plany usadowienia się w Polsce napotkały [...] zacięty opór ze strony innych mocarstw. [...] W początku [roku] doszło do kompromisu: Aleksander I zrezygnował z Poznania i Torunia [...]. Austria odzyskała obwód tarnopolski. Kraków z okręgiem stanowić miał neutralne wolne miasto.

Źródło: S. Kieniewicz, *Historia Polski 1795–1918*, Warszawa 1987, s. 49–51.

- I. Przedstawiony w źródłach kompromis osiągnięto w roku
 - A. 1807.
 - B. 1815.
 - C. 1830.
- II. Car Aleksander I zrezygnował z Poznania i Torunia na rzecz
 - A. Francji.
 - B. Austrii.
 - C. Prus.
- III. Podjęte decyzje, o których mowa w tekście, były zgodne z zasadą
 - A. równowagi sił.
 - B. legitymizmu.
 - C. restauracji.

Zadanie 16. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Ziemie polskie weszły w okres niewoli narodowej z nierozwiązanym problemem zależności feudalnych. Dopiero w XIX wieku chłopci na skutek decyzji zaborców otrzymali wolność osobistą i przestali podlegać zwierzchności sądowej pana. Istotne znaczenie dla poprawy położenia ekonomicznego chłopów miały reformy, które umożliwiły im nabycie praw własności do użytkowanej ziemi. Już w 1816 roku władze pruskie zapoczątkowały rozłożony na wiele lat proces przemian własnościowych na wsi. W ich wyniku powstało wiele dobrze prosperujących gospodarstw chłopskich. W zaborze austriackim i rosyjskim zmiany w sytuacji chłopów były jednym ze skutków polskich powstań narodowych i rewolucji. Najpóźniej uwłaszczenia dokonały władze rosyjskie. Ukaz carski dotyczący nabycia przez chłopów praw do użytkowanej przez nich ziemi został wydany w czasie powstania styczniowego. Reforma nie rozwiązała wszystkich problemów ludności chłopskiej. Bieda, przeludnienie, rozdrobnienie gospodarstw doskwierały wielu rodzinom chłopskim w Galicji i na ziemiach Królestwa Polskiego.

Napisz krótką notatkę o położeniu chłopów polskich w XIX wieku. Wskaż różnice dotyczące zmian przeprowadzonych na wsi w każdym z zaborów. Użyj pojęcia *uwłaszczenie*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

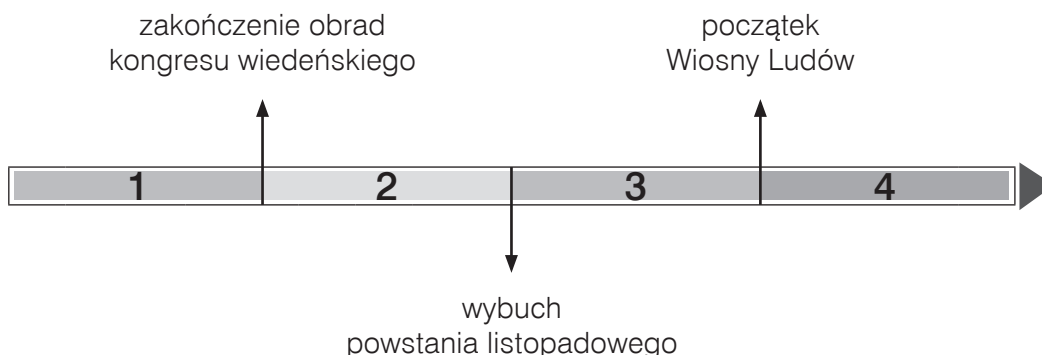
HISTORIA

.....

Test składa się z 16 zadań. W zadaniach 1.–4., 6.–9., 11.–15. wybierz poprawną odpowiedź i zaznacz ją znakiem X. Jeśli się pomylisz, otocz kółkiem błędnie zaznaczoną odpowiedź i zaznacz właściwą. Odpowiedzi do zadań 5., 10., 16. zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.

Zadanie 1. (0–1)

Przyjrzyj się taśmie chronologicznej i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Car Rosji Aleksander I Romanow panował w Królestwie Polskim w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1. B. 2. C. 3. D. 4.

Zadanie 2. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Ponowne przyłączenie Krakowa do habsburskiej Galicji skończyło trwający ponad trzydzieści lat okres funkcjonowania miasta jako osobnego państwa pod zwierzchnictwem wszystkich trzech zaborców. Decyzja o utworzeniu Wolnego Miasta Krakowa zapadła na kongresie wiedeńskim. Miasto otrzymało wówczas odrębne władze i stało się ważnym ośrodkiem polskiego życia narodowego. W tym okresie ze Szwajcarii sprowadzono do Krakowa trumnę z ciałem Tadeusza Kościuszki. Jego uroczysty pogrzeb odbył się na Wawelu. Upadek powstania krakowskiego przyczynił się do zniesienia odrębności politycznej miasta. Pełną władzę nad Krakowem odzyskała dynastia panująca w Wiedniu.

Wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli zaznacz literę spośród A–D.

- A. utworzenie Wolnego Miasta Krakowa
- B. ponowne włączenie Krakowa do Austrii
- C. pogrzeb Tadeusza Kościuszki w Krakowie
- D. wybuch powstania narodowego w Krakowie

I.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
II.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

Zadanie 3. (0–1)

Przyjrzyj się mapie i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

LEGENDA

- granice państw
- granica Cesarstwa Rosyjskiego
- ofensywa polska w marcu–kwietniu 1831 r.
- ⋯→ wyprawa na gwardię carską w maju 1831 r.
- marsz wojsk rosyjskich w lipcu–sierpniu 1831 r.
- X ważniejsze bitwy
- ⊙ obrona Warszawy 6–7 września 1831 r.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A. bitwa pod Iganiami → obrona Warszawy → bitwa pod Ostrołęką.
- B. obrona Warszawy → bitwa pod Iganiami → bitwa pod Ostrołęką.
- C. bitwa pod Iganiami → bitwa pod Ostrołęką → obrona Warszawy.
- D. bitwa pod Ostrołęką → obrona Warszawy → bitwa pod Iganiami.

Zadanie 4. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W Królestwie Polskim obowiązywał [...] przymusowy pobór do wojska rosyjskiego. Odbył się on zwyczajowo na drodze losowania. [...] [Tym razem] było jednak inaczej. Imienne listy układali syn Wielopolskiego Zygmunt i szef policji Siergiej Muchanow. [...] Brankę przeprowadzono w nocy z 14 na 15 stycznia [...] i w jej efekcie w Cytadeli uwięziono ok. 1,8 tys. osób. Wśród schwytanych było bardzo wielu przypadkowych ludzi, tylko kilkuset członków organizacji spiskowych, a co najważniejsze: nikt spośród ich kierownictwa. Brankę kontynuowano przez następne dni.

Źródło: W. Prządka, *Branka*, stycziowe.dziennikipowstania.pl [dostęp: 1.12.2019].

W tym samym roku, w którym rozgrywały się wydarzenia przedstawione w tekście,

- A. car wydał dokument uwłaszczający chłopów w Królestwie Polskim.
- B. sąd carski skazał na śmierć dyktatora powstania Romualda Traugutta.
- C. władze rosyjskie ogłosiły wprowadzenie stanu wojennego w Królestwie Polskim.
- D. Tymczasowy Rząd Narodowy ogłosił manifest wzywający do walki przeciw Rosji.

Zadanie 5. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Komitet Centralny jako Tymczasowy Rząd Narodowy

W pierwszym zaraz dniu jawnego wystąpienia, w pierwszej chwili rozpoczęcia świętej walki, Komitet Centralny Narodowy ogłasza wszystkim synów Polski, bez różnicy wiary i rodu, pochodzenia i stanu, wolnymi i równymi obywatelami kraju. Ziemia, którą lud rolniczy posiadał dotąd na prawach czynszu lub pańszczyzny, staje się od tej chwili bezwarunkową jego własnością, dziedzictwem wieczystym, właściciele poszkodowani wynagrodzeni będą z ogólnych funduszy państwa. [...] Do broni więc, Narodzie Polski, Litwy i Rusi, do broni! bo godzina wspólnego wyzwolenia już wybiła, stary miecz nasz wydobyty, święty sztandar Orła, Pogoni i Archanioła rozwinięty.

Źródło: A. Giller, *Historia powstania narodu polskiego w latach 1861–1864*, t. 1, Paryż 1867, s. 313.

Wyjaśnij, jakie zmiany w sytuacji chłopów Królestwa Polskiego zapowiadał Tymczasowy Rząd Narodowy. Następnie określ, odwołując się do tekstu, jaki był cel ogłoszonej decyzji.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

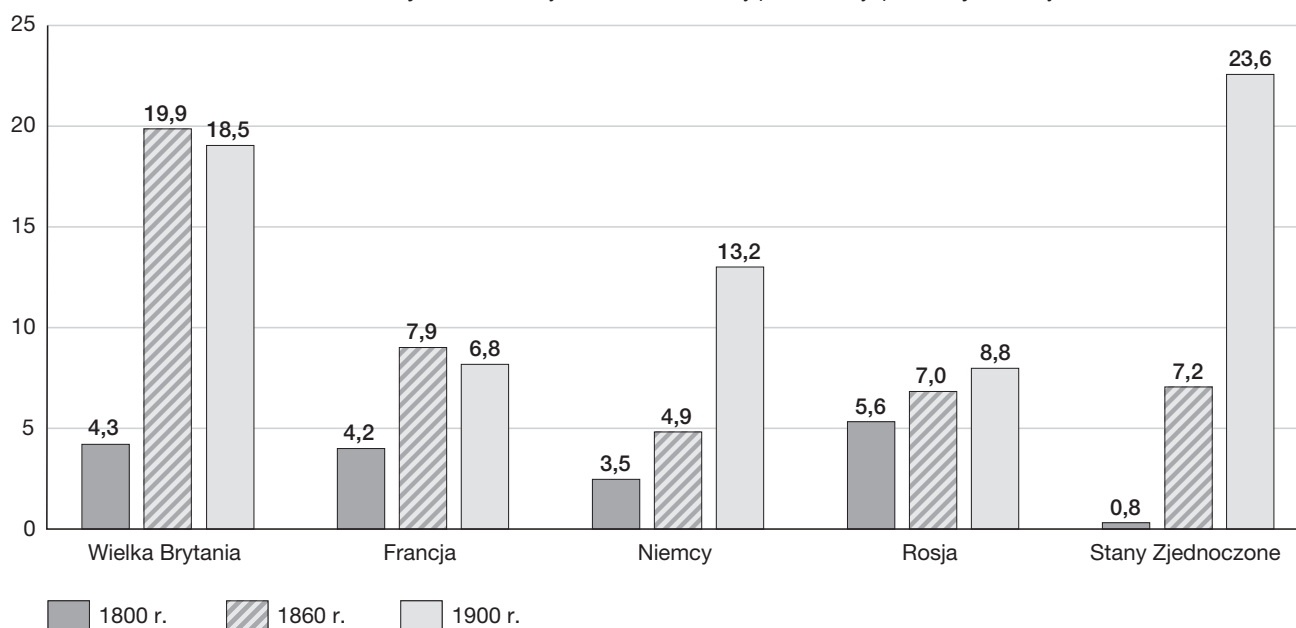
Zadanie 6. (0–1)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się wykresowi i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W wiek XIX Niemcy wchodziły jako kraj biedny, do tego rozbity politycznie i zacofany gospodarczo. Kraje niemieckie były ostatnie spośród czołówki państw, w których nastąpiła wczesna industrializacja. Solidne fundamenty początkowej fazy uprzemysłowienia wpłynęły jednak na dalszy rozwój gospodarczy i sprawiły, że już w końcu wieku XIX politycznie zjednoczone Niemcy stały się jednym z czołowych mocarstw gospodarczych.

Źródło: J. Myszczyński, *Koleje żelazne, jako istotny element procesu wstępnej industrializacji państw niemieckich*, Czasopismo Naukowe „Kultura i Historia”, [w:] www.kulturaihistoria.umcs.lublin.pl [dostęp: 18.02.2020].

Procentowy udział krajów w światowej produkcji przemysłowej

Informacje w tekście i na wykresie wskazują, że

- A. w II połowie XIX wieku produkcja przemysłowa Niemiec stopniowo malała.
- B. w XIX wieku nastąpił znaczący wzrost produkcji przemysłowej w Niemczech.
- C. u progu XIX wieku Niemcy były najstabilniej uprzemysłowionym krajem świata.
- D. w końcu XIX wieku Niemcy stały się największą potęgą przemysłową Europy.

Zadanie 7. (0–2)

Przeczytaj tekst, przyjrzyj się mapie i wykonaj polecenie.

Rywalizacja gospodarcza między Prusami a Rosją doprowadziła w 1823 roku do wojny celnej. Królestwo Polskie, które najwięcej na niej traciło, musiało poszukać drogi wodnej z Wisły do Bałtyku z ominięciem dolnego biegu Wisły oraz Pomorza. Dlatego 27 lipca 1824 roku car Aleksander I Pawłowicz zatwierdził projekt budowy Kanału Augustowskiego, mającego poprzez Nettę, Jeziora Augustowskie, Czarną Hańczę oraz Pieczówkę połączyć Wisłę z Niemnem, a przez Niemen [oraz Dubisę i Windawę] – z Bałtykiem. [...] Budowę Kanału Augustowskiego rozpoczęto w 1825 roku pod kierownictwem ppłk. Ignacego Prądzyńskiego. Autorem projektu był ówczesny minister skarbu, Franciszek Ksawery książę Drucki-Lubecki [...]. Budowa kanału była jedną z największych inwestycji Królestwa Polskiego.

Źródło: tpplew, Zatwierdzenie przez Aleksandra I projektu budowy Kanału Augustowskiego, muzhp.pl [dostęp: 18.02.2020].

● porty rzeczne
 — granice państw
 - - - granice inne

Objaśnienia:
 J. Białe A. — Jezioro Białe Augustowskie
 K. A. — Kanał Augustowski

Oceń, czy poniższe zdania są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

I.	Od 1815 roku ujście Wisły, jedynej rzeki umożliwiającej masowy transport na terenie Królestwa Polskiego, było pod władzą Prus.	P	F
II.	Kanał Augustowski miał umożliwić eksport towarów z Królestwa Polskiego przez Morze Bałtyckie z ominięciem dolnego biegu Wisły.	P	F

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

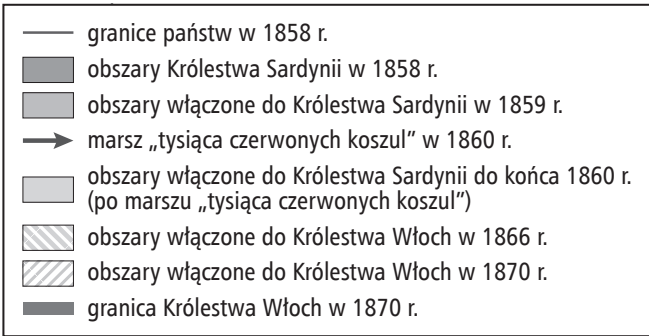
Bunt kolonistów przeciwko rządowi Wielkiej Brytanii doprowadził do powstania Stanów Zjednoczonych, ale nie rozwiązał problemu niewolnictwa. W przeciwieństwie do uprzemysłowionej Północy w rolniczych stanach południowych na wielkich plantacjach wykorzystywano pracę niewolników. Przyczyniło się to do wybuchu wojny secesyjnej, podczas której prezydent Abraham Lincoln ogłosił zniesienie niewolnictwa w stanach Południa. Konflikt zakończył się klęską zbuntowanych konfederatów, po której w 1865 r. wprowadzono w życie 13. poprawkę do Konstytucji USA, znoszącą niewolnictwo na terytorium całego państwa.

Wprowadzenie 13. poprawki do Konstytucji USA było konsekwencją

- A. dążeń zbuntowanych konfederatów z Południa.
- B. zrzucenia przez kolonistów dominacji brytyjskiej.
- C. zwycięstwa stanów północnych w wojnie secesyjnej.
- D. rozwoju europejskiej kolonizacji na terenie Ameryki Północnej.

Zadanie 9. (0–1)

Przyjrzyj się mapie i zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Z sytuacji przedstawionej na mapie wynika, że w chwili wyruszenia wyprawy „tysiąca czerwonych koszul”

- A. Rzym był stolicą Królestwa Włoch.
- B. Państwo Kościelne graniczyło z Austrią.
- C. Królestwo Obojga Sycylii sięgało po rzekę Tyber.
- D. Wenecja pozostawała we władaniu króla Sardynii.

Zadanie 10. (0–2)

Przeczytaj teksty i wykonaj polecenie.

Od początku powstania Królestwa Kongresowego rozciągała się nad nim władza imperatora potężnej Rosji. W 1830 roku był nim Mikołaj I, który pełnił konstytucyjny urząd króla, jednak jego nieoficjalne możliwości działania były o wiele szersze. Nieformalnie zwierzchnictwo nad Królestwem i ziemiami zabranymi pełnił starszy brat cara, wielki książę Konstanty. Wyeliminowano [...] [z rzadko zwoływanego Sejmu Królestwa Polskiego] opozycję w postaci grupy kaliszczan. Postanowienia konstytucji były łamane z aprobatą przywykłego do samowładztwa w Rosji cara. Z drugiej strony istniała wspomniana już opozycja, która odnosiła pewne sukcesy.

Źródło: *Wybuch Powstania Listopadowego*, z Michałem Zarychtą rozmawia Adam Tycner, muzhp.pl [dostęp: 1.12.2019].

Car w odwet za powstanie odebrał Królestwu konstytucję i nadał [...] tzw. Statut Organiczny, likwidując sejm. [...] wprowadził w Królestwie, trwający ponad 20 lat, stan wyjątkowy. [...] Warszawa musiała z własnych funduszy zbudować, mającą pilnować [...] prawomyślności [Polaków], cytadelę. Żołnierzy Królestwa wcielono do wojska rosyjskiego, tysiące szlachty z terenów wschodnich, także opanowanych powstaniem (Litwa, Wołyń, Podole), car przesiedlił do innych guberni, skonfiskowano wiele majątków (około 1/10 ogólnej liczby), likwidowano polskie instytucje naukowe i oświatowe z Uniwersytetem Warszawskim na czele, zamiast województw wprowadzono na wzór rosyjski gubernie. Na setki osób, w tym na Adama Czartoryskiego, wydano zaoczny wyrok śmierci. [...] Emigracja polska [...] licząca kilkadziesiąt tysięcy osób, nazwana Wielką Emigracją, jako iż skupiała elitę polityczną i intelektualną Polski, osiadła głównie we Francji.

Źródło: J. Topolski, *Historia Polski*, Warszawa–Kraków 1993, s. 227–228.

Podaj przyczynę i skutek wybuchu powstania listopadowego. Odwołaj się do zamieszczonych tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W działającej w państwie rosyjskim PPS, w której do czołowych przywódców zaliczali się Kazimierz Kelles-Krauz, Józef Piłsudski i Leon Wasilewski, rewolucja 1905 r. doprowadziła do różnic w programie i praktycznej działalności. Zwolennicy koncepcji, której czołowym reprezentantem był Piłsudski, dostrzegali w wydarzeniach szansę na realizację dążeń niepodległościowych i oprócz strajków czy manifestacji podejmowali akcje zbrojne, zamachy, ataki na urzędy rosyjskie [...] w celu zdobycia pieniędzy potrzebnych na działalność. Inną koncepcję mieli działacze PPS liczący na wspólne zwycięstwo rosyjskich i polskich socjalistów poprzez rozwijanie masowego robotniczego ruchu rewolucyjnego. Zbliżało to ich do SDKPiL.

Źródło: J. Holzer, *Socjaliści*, muzhp.pl [dostęp: 1.12.2019].

Do rozłamu w Polskiej Partii Socjalistycznej doszło, ponieważ socjaliści skupieni wokół Józefa Piłsudskiego dążyli do

- A. podjęcia współpracy z władzami rosyjskimi.
- B. rozwinięcia masowego ruchu rewolucyjnego.
- C. odbudowy niezależnego państwa polskiego.
- D. prowadzenia walki za pomocą legalnych środków.

Zadanie 12. (0–1)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Manifest [Tymczasowego] Rządu Narodowego

Godzina powstania wybiła. Cała rozszarpana Polska dźwiga się i zrasta. [...] Jest nas dwadzieścia milionów, powstańmy razem, jak mąż jeden, a potęgi naszej żadna nie przemoże siła, będzie nam wolność, jakiej dotąd nie było na ziemi; wywalczymy sobie skład społeczeństwa, w którym każdy podług zasług i zdolności z dóbr ziemskich będzie mógł użytkować, [...] w którym ziemia, dzisiaj przez włościan warunkowo tylko posiadana, stanie się bezwarunkową ich posiadłością, ustaną czynsze, pańszczyzny i wszelkie tym podobne należytości bez żadnego wynagrodzenia [...].

Źródło: *Wiek XIX w źródłach*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, PWN, Warszawa 1998, s. 219.

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie spośród 1.–3.

W przytoczonym tekście zapowiedziano

A.	nacjonalizację ziemi,	ponieważ twórcy manifestu obiecywali	1.	utrzymanie dóbr ziemskich w rękach szlachty.
			2.	nadanie chłopom użytkowanej ziemi na własność.
B.	uwłaszczenie chłopów,		3.	przejęcie własności gruntów przez państwo polskie.

Zadanie 13. (0–2)

Przeczytaj tekst i uzupełnij zdanie. Zaznacz A albo B oraz C albo D.

W II połowie XIX wieku zaangażował się w działalność polityczną na terenie Królestwa Polskiego. Był zwolennikiem ugody pomiędzy caratem a polskim społeczeństwem, które domagało się przywrócenia praw konstytucyjnych. Jego dziełem był nadzwyczajny pobór do rosyjskiego wojska, który miał rozbić struktury konspiracyjne. Nie zdołał jednak stłumić zarzewia narodowego buntu.

Przytoczony tekst odnosi się do **A/B**, o czym świadczy informacja o jego **C/D**.

- I. **A.** Romualda Traugutta
B. Aleksandra Wielopolskiego
- II. **C.** wrogim stosunku do konspiracji rozwijającej się na ziemiach polskich
D. zaangażowaniu w przygotowania do wybuchu powstania narodowego

Zadanie 14. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

W XIX wieku światowe mocarstwa prowadziły wzmożoną politykę kolonialną. Rozszerzając zamorskie posiadłości oraz strefę wpływów gospodarczych, liczyły na zdobycie nowych rynków zbytu dla swoich towarów, które dzięki rewolucji przemysłowej były produkowane na masową skalę. Ponadto kolonie stanowiły dla metropolii źródło surowców potrzebnych do rozwoju przemysłu oraz taniej lub darmowej siły roboczej. Kolonializm był podstawą gospodarki m.in. Wielkiej Brytanii i Francji. W drugiej połowie wieku do wyścigu o dostęp do kolonialnych bogactw Afryki i Azji przystąpiły również Niemcy i Włochy, a także państwa pozaeuropejskie – Stany Zjednoczone i Japonia.

Kolonializm w XIX wieku polegał na

- A.** przenoszeniu zakładów przemysłowych z metropolii do krajów bogatych w surowce.
B. tworzeniu bezstronnych organizacji międzynarodowych regulujących światową gospodarkę.
C. prowadzeniu wymiany handlowej korzystnej dla światowych mocarstw i krajów kolonizowanych.
D. podporządkowywaniu obszarów zamorskich i czerpaniu z nich zysków przez światowe mocarstwa.

Zadanie 15. (0–3)

Przyjrzyj się mapie, przeczytaj tekst i zaznacz poprawne dokończenia zdań.

Sytuacja zmieniła się [...], gdy sprzymierzeni wkroczyli do Paryża, a Napoleon został zesłany na wyspę Elbę. Aleksander miał teraz rozwiązane ręce wobec innych mocarstw i odsonił publicznie swą ulubioną ideę – połączenia pod swym berłem wszystkich ziem polskich. [...] Rosyjskie plany usadowienia się w Polsce napotkały [...] zacięty opór ze strony innych mocarstw. [...] W początku [roku] doszło do kompromisu: Aleksander I zrezygnował z Poznania i Torunia [...]. Austria odzyskała obwód tarnopolski. Kraków z okręgiem stanowiąc miał neutralne wolne miasto.

Źródło: S. Kieniewicz, *Historia Polski 1795–1918*, Warszawa 1987, s. 49–51.

- I. Przedstawiony w źródłach kompromis osiągnięto w roku
 - A. 1807.
 - B. 1815.
 - C. 1830.
- II. Car Aleksander I zrezygnował z Poznania i Torunia na rzecz
 - A. Francji.
 - B. Austrii.
 - C. Prus.
- III. Podjęte decyzje, o których mowa w tekście, były zgodne z zasadą
 - A. równowagi sił.
 - B. legitymizmu.
 - C. restauracji.

Zadanie 16. (0–2)

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenie.

Ziemie polskie weszły w okres niewoli narodowej z nierozwiązanym problemem zależności feudalnych. Dopiero w XIX wieku chłopci na skutek decyzji zaborców otrzymali wolność osobistą i przestali podlegać zwierzchności sądowej pana. Istotne znaczenie dla poprawy położenia ekonomicznego chłopów miały reformy, które umożliwiły im nabycie praw własności do użytkowanej ziemi. Już w 1816 roku władze pruskie zapoczątkowały rozłożony na wiele lat proces przemian własnościowych na wsi. W ich wyniku powstało wiele dobrze prosperujących gospodarstw chłopskich. W zaborze austriackim i rosyjskim zmiany w sytuacji chłopów były jednym ze skutków polskich powstań narodowych i rewolucji. Najpóźniej uwłaszczenia dokonały władze rosyjskie. Ukaz carski dotyczący nabycia przez chłopów praw do użytkowanej przez nich ziemi został wydany w czasie powstania styczniowego. Reforma nie rozwiązała wszystkich problemów ludności chłopskiej. Bieda, przeludnienie, rozdrobnienie gospodarstw doskwierały wielu rodzinom chłopskim w Galicji i na ziemiach Królestwa Polskiego.

Napisz krótką notatkę o położeniu chłopów polskich w XIX wieku. Wskaż różnice dotyczące zmian przeprowadzonych na wsi w każdym z zaborów. Użyj pojęcia *uwłaszczenie*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

